

DIRBTINIO INTELEKTO TEISINIAI ASPEKTAI

Simona Mašauskienė

UNIKA

PSICHOLOGIJOS KLINIKA

Pranešime aptarsime dirbtinio intelekto naudą, apribojimus, rizikas ir galimus jų sprendimo būdus.

Apžvelgsime DI poveikį žmonėms ir procesams, keliamas teisinės problemos.

Aptarsime galimas perspektyvas, kaip vystysis DI ir kokią vietą užims mūsų gyvenime bei kokius iššūkius turėsime įveikti.

DI reglamentavimas Lietuvoje

Lietuvoje šiuo metu trūksta specialios nacionalinės dirbtinio intelekto teisinės bazės.

Galiojantys reglamentai pirmiausia yra išvesti iš platesnių Europos Sąjungos (ES) teisės aktų.

Šiuo metu reglamentuojamos sritys apima tokius aspektus kaip duomenų apsauga, vartotojų teisės ir produktų sauga, kurie gali būti netiesiogiai taikomi dirbtiniam intelektui.

Nacionalinė DI strategija: ateities planas

- ❖ 2019 metais Lietuva priėmė „Lietuvos dirbtinio intelekto strategiją“, nubrėžiančią atsakingo DI plėtros viziją.
- ❖ Strategijoje pabrėžiama, kaip svarbu sukurti tvirtą teisinę ir etinę dirbtinio intelekto sistemą.
- ❖ Pagrindinės teisinės plėtros sritys:
 - ✓ DI programų skaidrumas ir sąžiningumas.
 - ✓ DI sistemų paaiškinamumas ir atskaitomybė.

Europos Sąjungos reglamentai: standarto nustatymas

ES aktyviai kuria išsamią dirbtinio intelekto reguliavimo sistemą, kuria siekiama:

- ❖ Užtikrinti DI sistemų saugumą, sąžiningumą ir skaidrumą.
- ❖ Ginti pagrindines teises ir laisves.
- ❖ Skatinti naujoves ir konkurencingumą Europos dirbtinio intelekto ekosistemoje.

2024 m. kovo 13 d. Europos Parlamentas (EP) priėmė Dirbtinio intelekto įstatymą, siekiant užtikrinti saugumą ir pagrindinių teisių laikymąsi, kartu skatinant inovacijų plėtrą. Įstatymu įtvirtintos naujos DI taikymo taisyklės, atsižvelgiant į pagrįstą potencialią riziką ir poveikio lygius.

Lietuvos vaidmuo

Lietuva aktyviai dalyvauja formuojant dirbtinio intelekto teisinę ir etinę bazę.

Nacionalinė DI strategija ir ES DI įstatymas sudaro pagrindą atsakingam DI kūrimui ir diegimui.

Kadangi dirbtinis intelektas ir toliau vystosi, nuolatinis vyriausybės, pramonės ir visuomenės bendradarbiavimas bus labai svarbus.

Kokia dirbtinio intelekto nauda švietime?

- ❖ Individualizuotas mokymas
- ❖ Efektyvus administravimas
- ❖ Išteklių prieinamumas (suasmenintas mokymasis, virtuali realybė)
- ❖ Greitas grįžtamasis ryšys
- ❖ Duomenų analizė

DI trūkumai švietime

- ❖ Galimas šališkumas
- ❖ Žmogiško ryšio stoka
- ❖ DI išteklių prieinamumas
- ❖ Etiniai aspektai ir duomenų privatumas
- ❖ Kūrybiškumo ir kritinio mąstymo trūkumas
- ❖ Techninė priklausomybė

! Naudoti kartu **su** žmonėmis ugdytojais, o ne **vietoj** jų.

Atsakingas ir etiškas naudojimas kartu su nuolatine žmogaus priežiūra ir kritiniu vertinimu yra labai svarbūs siekiant užtikrinti, kad dirbtinis intelektas pagerintų mokymąsi ir pašalintų galimą žalą.

Rizikų valdymo būdai

- ❖ Siekti, kad dirbtinio intelekto sistemos būtų apmokytos naudojant įvairius duomenų rinkinius
- ❖ Žmogaus priežiūra
- ❖ Žmogaus ir dirbtinio intelekto bendradarbiavimas
- ❖ Mišrus mokymasis
- ❖ Bendrinami ištekliai ir bendradarbiavimas
- ❖ Duomenų saugos priemonės
- ❖ Aiški duomenų politika ir mokinio sutikimas
- ❖ Žmonių grįžtamasis ryšys ir parama
- ❖ Atsarginiai planai ir alternatyvūs mokymosi metodai

DI keliamos teisinės problemos

- ❖ Šališkumas ir diskriminacija (įdarbinimas, paskolų patvirtinimas)
- ❖ Duomenų apsauga: užtikrinti, kad asmenys galėtų kontroliuoti savo duomenis ir suprasti, kaip juos naudoja DI sistemos.
- ❖ Teisinė atsakomybė: kas yra atsakingas, jei DI pateiktas produktas padaro žalą? DI sistemoms vis tobulėjant, kyla klausimų dėl jų autonomijos lygio ir kas galiausiai kontroliuoja jų sprendimų priėmimo procesus.
- ❖ Intelektinės nuosavybės klausimai
- ❖ Teisinės bazės kūrimas: saugos standartai, tarptautinis bendradarbiavimas

Sprendimo būdai

- ❖ Sutartyse nurodyti aiškūs atsakomybės aspektai
- ❖ Duomenų šaltinio nurodymas
- ❖ Vartotojų informavimas
- ❖ Trečiųjų šalių intelektinės nuosavybės teisės
- ❖ Rizikos vertinimas
- ❖ Būkite informuoti

DI. KAS TOLIAU?

- ❖ Nauda sveikatos apsaugai, švietimui, aplinkos apsaugai ir moksliniams atradimams
- ❖ Susirūpinimas dėl darbo vietų, etinių dilemų ir galimo piktnaudžiavimo dirbtiniu intelektu.
- ❖ Kai kurių tyrinėtojų ir filosofų požiūris leidžia manyti, kad dirbtinio intelekto sistemoms tobulėjant, jos galiausiai gali nusipelnyti tam tikrų teisių.
- ❖ Pirmenybė žmogaus gerovei kartu su technologine pažanga.

DI mūsų gyvenime

- ❖ Užduočių automatizavimas: namų ruošos darbai, transportas, klientų aptarnavimas, darbo vietos automatizavimas
- ❖ Suasmeninta pagalba ir tobulinimas (švietimas, sveikatos priežiūra, pramogos)
- ❖ Darbuotojų perkvalifikavimas

Per didelį pasitikėjimą dirbtiniu intelektu gali sumažinti socialinę sąveiką ir kritinio mąstymo įgūdžius, todėl reikia sąmoningai stengtis išlaikyti žmogiškąjį ryšį ir kritinio mąstymo įgūdžius.

UNIKA

PSICHOLOGIJOS KLINIKA

 +370-699-58850

 <https://unikaklinika.lt/>

 klinikaunika@gmail.com

 Facebook

 Instagram